

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی
خراسان رضوی

عنوان:

بررسی موانع و مشکلات صادرات مصنوعات طلا، نقره و سنگ های قیمتی

مرکز پژوهش های اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی

مرداد ۱۴۰۲

شناسنامه گزارش

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی
خراسان رضوی

عنوان:

بررسی موانع و مشکلات صادرات مصنوعات طلا، نقره و سنگ های قیمتی

مرکز پژوهش های اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی

واژگان کلیدی: صادرات، موانع، طلا، سنگ های قیمتی

تاریخ انتشار: مرداد ۱۴۰۲

نشانی: مشهد مقدس - خیابان امام خمینی - جنب باغ ملی - ساختمان اتاق بازرگانی - کد پستی: ۹۱۳۷۷۳۴۱۹۵

مقدمه

- در استان خراسان رضوی، منابع ارزشمندی در حوزه سنگ‌های قیمتی وجود دارد که با توجه به جایگاه گردشگری شهر مشهد، پتانسیل پیوند با بازارهای جهانی این محصولات نیز به خوبی فراهم است. در کشور ۳۷ نوع سنگ قیمتی و نیمه قیمتی شناسایی شده است که ۲۲ نوع آن در استان خراسان رضوی وجود دارد و با توجه به معدن فیروزه با قدمت بیش از ۱۰ هزار سال و پذیرش سالیانه بیش از ۳۰ میلیون زائر داخلی و خارجی، فرصت مناسبی برای استخراج، فرآوری و صادرات این سنگ‌ها ایجاد شده و مشهد به عنوان شهر جهانی گوهرسنگ‌ها مطرح شده است.
- وجود پاره‌ای موانع و مشکلات باعث شده تا این ظرفیت مطلوب، آنچنان که شایسته است به بهره‌وری اقتصاد استان منتج نشود و عدم تکمیل زنجیره ارزش سنگ‌های قیمتی نیز مزید بر علت شده و خام‌فروشی را در این بخش تشدید نماید.
- با وجود فعالیت بیش از دو هزار واحدهای تولیدی صنفی و اشتغال بیش از ۱۶ هزار نفر در این حوزه، ظرفیت بالقوه در اشتغال، تولید و صادرات این اقلام وجود داشته که در صورت رفع مشکلات، سهم مناسبی را در ارتقاء صادرات غیرنفتی و ارزآوری ایجاد خواهد نمود.

موانع و مشکلات

ارائه راهکارها و پیشنهادات

- فعالان حوزه طلا، نقره و سنگ‌های قیمتی استان هم اکنون در سه حوزه دغدغه دارند:
- تکمیل زنجیره ارزش سنگ‌های قیمتی
- موانع و مشکلات صادرات طلا، نقره و سنگ های قیمتی
- سنگ تراشی

۱- با وجود قراردادن معدن فیروزه در این استان و کارگاههای متعدد فیروزه تراشی و زیورآلات، صادرکنندگان استان برای ارزش گذاری کالاهای صادراتی ناچار به مراجعه به تهران می باشند که مخاطرات بسیار در حمل کالا و ریسک بالای حمل آن موجب کاهش رغبت صادرکنندگان به صادرات تجاری کالا شده و اکثر اقلام به صورت مسافری از کشور خارج می شود. از طرفی به دلیل ارزش گذاری این کالاها در مرکز، این پروسه طولانی شده و بعضا ۷۰ روز به طول انجامیده تا این اتفاق رقم بخورد. در این وضعیت، بازارهای صادراتی از دست خواهد رفت. در حال حاضر ارزش گذاری سنگ قیمتی در معاونت معادن وزارت صنعت، معدن و تجارت و ارزش گذاری رکاب آن در بانک مرکزی انجام می شود. سنگ قیمتی از معادن خراسان رضوی استخراج و تراش و صادرات آن نیز در همین استان انجام می شود و معلوم نیست به چه دلیل سنگ قیمتی باید در وزارت صنعت، معدن و تجارت ارزش گذاری شود؟

پیشنهاد:

تفویض ارزش گذاری سنگ ها و فلزات گرانبها به استان به سازمان صمت، گمرک و یا نماینده بانک مرکزی (مکاتبه ملی)

پیگیری از سوی سازمان صمت

۲-سنگ های گرانبها اکثرا در زیورآلات بر پایه ای از نقره و یا طلا تولید و صادر می شوند این در حالی است که ارزش گذاری سنگ های قیمتی و نیمه قیمتی به وزارت صمت واگذار شده و ارزش گذاری فلزات گرانبها و نیمه گرانبها با بانک مرکزی می باشد که این موضوع باعث افزایش بروکراسی اداری شده و مخاطراتی که در بند ۱ به آن اشاره شده است، افزایش می دهد

پیشنهاد:

اتخاذ تدابیر مناسب برای ارزش گذاری گوهرسنگهای کارشده بر روی فلزات گرانبها و نیمه گرانبها توسط تنها یک سازمان بانک مرکزی یا صمت(مکاتبه ملی)
پیگیری از سوی سازمان صمت

۳- فیروزه در اقلام صنایع دستی طبقه بندی شده و از بازگشت ارز معاف است. در صورتیکه اگر با نقره همراه باشد الزام به ایفای تعهدات ارزی وجود دارد. از طرفی نیز معمولاً سنگ فیروزه بر روی رکاب نقره قرار میگیرد

پیشنهاد:

طبقه بندی فیروزه کار شده بر پایه های نقره بعنوان صنایع دستی (دریافت پیشنهادات طبقه بندی از استان و مکاتبه ملی)

۴- یکی از مشکلات موجود در طلا و جواهر، تولید به شیوه سنتی و عدم بکارگیری ماشین آلات مدرن و افزایش ضایعات و عدم امکان تولید کالا با سلیقه مصرف کننده بدلیل استفاده از دستگاههای فرسوده می باشد. عدم اقدام موثر در اینخصوص موجب تقویت رقبا به ویژه ترکیه به عنوان رقیب منطقه ای در این حوزه شده است

پیشنهاد:

الف- تخصیص تسهیلات ارزان قیمت به منظور تجهیز و نوسازی کارگاههای تولیدی زیورآلات (مکاتبه ملی)

ب- ارائه معافیت های گمرکی و مالیاتی جهت ورود ماشین آلات مربوطه (مکاتبه ملی)
پیگیری از سوی نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی جهت گنجاندن در لوایح بودجه و برنامه هفتم توسعه

۵- خروج مصنوعات و ظروف نقره بعنوان هدیه و سوغات توسط مسافر حداکثر تا میزان ۳ کیلوگرم مجاز می باشد مشروط بر اینکه اشیاء مذکور از زمره آثار فرهنگی و تاریخی محسوب نگردد. در واقع میزان مجاز کالای همراه مسافر و تعداد اندک زیورآلات محدودیتی در صادرات استان است. در صورتیکه گردشگران خارجی تمایل به صادرات چمدانی کالا به عنوان سوغات دارند

پیشنهاد:

**حذف شروط خروج مصنوعات و ظروف نقره بعنوان هدیه و سوغات توسط مسافر
(مکاتبه ملی)**

۶-خروج سنگ های قیمتی(فیروزه و عقیق) برای مسافرین خارجی با اظهار ارز در گمرک ورودی به میزان ۳ کیلوگرم مجاز است. با توجه به ورود ارز به کشور و ارزآوری آن پیشنهاد می شود افزایش یابد

پیشنهاد:

تسهیل شرایط خروج سنگ های قیمتی(فیروزه و عقیق) برای مسافرین خارجی با اظهار ارز در گمرک ورودی (مکاتبه ملی)

۷- واحدهای سازنده مصنوعات فلزی گرانبها، در تامین برخی اقلام و مواد اولیه خود با مشکل روبرو شده اند. برخی از این مواد در بین کالاهای ممنوعه جای گرفته و حالا تولیدکننده به روش های غیر رسمی و گران آن را تامین و وارد می کند.

پیشنهاد:

کاهش تعرفه ورودی و خروج برخی از مواد اولیه، تجهیزات و دستگاههای مورد نیاز واحدهای سازنده مصنوعات فلزی گرانبها از فهرست ممنوعیت ها که فهرست توسط اتحادیه مربوطه ارائه می گردد(مکاتبه ملی)

۸- مشهد شهر گوهرسنگ ها بوده به تبع آن بسیاری از سنگ های قیمتی که در ایران وجود ندارد می تواند به صورت راف (نتراشیده) وارد کشور شده و در ادامه مورد پردازش قرار گرفته و ارزش افزوده بالایی ایجاد نماید. اما ورود سنگ های قیمتی به خصوص از افغانستان که همجوار با خراسان رضوی است برای ایرانیها ممنوعیت دارد.

از طرفی پذیرش بالای گردشگر داخلی و خارجی موجب ایجاد تقاضا برای انگشتی و زیورآلات و حتی تسبیح سنگی شده است که متاسفانه واردات اکثر سنگ هایی که در این حوزه استفاده میشود، ممنوع شده و در اقلام گروه ۴ کالایی قرار گرفته اند و فرصت اشتغال و ایجاد ارزش افزوده را از آنان محدود نموده است

پیشنهاد:

آزادسازی ورود سنگ های قیمتی به صورت راف (نتراشیده) به کشور به شرط تضمین ایجاد ارزش افزوده و صادرات (مکاتبه ملی)

۹- یکی از دلایل صادرات و فروش پایین مصنوعات ساخته شده از طلا، نقره و سنگ های قیمتی، فروش سنتی این محصولات است

پیشنهاد:

الف- ایجاد برند و شناسنامه دار کردن محصولات: پیشنهاد ثبت برند جهانی و تدوین استاندارد (مکاتبه ملی، تدوین استاندارد با اتحادیه مرتبط)

ب- ضرورت تحقیقات بازار و توجه به بازارهای کربلا، نجف، سامرا و کشورهای حوزه خلیج فارس (مکاتبه ملی و اختصاص بودجه توسط وزارت امور خارجه و سازمان توسعه تجارت)

ج- برگزاری نمایشگاههای تخصصی مصنوعاتی ساخته شده از طلا، نقره و سنگ های قیمتی در کشورهای هدف بند ب

د- استفاده از ردیف بودجه معاونت صنایع کوچک در برگزاری نمایشگاههای خارجی

۱۰- یکی از دلایل پایین بودن صادرات مصنوعات طلا ناشی از عدم ثبات قوانین و مقررات در این حوزه است، بعنوان مثال حذف حقوق و عوارض و مالیات واردات طلا مصوب هیات وزیران است و هر ۶ ماه تمدید می گردد و ممکن است ۶ ماه دیگر تمدید نشود و لذا واحدهای فعال در این حوزه نمی توانند چشم اندازی دقیقی برای آینده داشته باشند

پیشنهاد:

تصویب قوانین حذف حقوق و عوارض و مالیات واردات طلا توسط هیات وزیران برای دوره های ۴ ساله (مکاتبه ملی)

۱۲- یکی از راه حل های موجود در حوزه تامین شمش طلا با توجه به شرایط تحریمی کشور، ثبت شرکت در کشوری همچون ترکیه، ورود موقت شمش طلا از طریق این شرکت، ساخت محصول در ایران و صادرات محصول ساخته شده از طریق شرکت مذکور به مقصد موردنظر است. در زمینه صادرات طلا با شمش ورود موقت بزرگترین مانع فعالیت، داشتن پروانه بهره برداری است، در حالی که اکثر واحدهای سازنده مصنوعات طلا و تولیدی استان دارای پروانه تولیدی صنفی هستند و پروانه بهره برداری شامل واحدهای صنعتی است. بنابر اعلام فعالین اقتصادی این موضوع در اصفهان حل شده است؛ اما در استان گمرک اعلام نموده است که باید پروانه بهره برداری باشد تا مجوز لازم صادر گردد این در حالی است که برای کارگاههای تولیدی طلا پروانه بهره برداری صادر نمی شود.

پیشنهاد:

الف- صادرات طلا با شمش ورود موقت مشمول واحدهای دارای پروانه تولیدی صنفی نیز باشد (مکاتبه ملی)

ب- استعلام استانداری خراسان رضوی از گمرکات اصفهان مبنی بر صحت موضوع صادرات شمش طلا ورود موقت تنها با پروانه تولیدی صنفی

ج- صدور مجوز ورود موقت توسط گمرک پس از تایید کتبی سازمان صمت مبنی بر تولیدی بودن بنگاه

۱۳- موضوع زنجیره تامین سنگ های قیمتی و طلا دچار مشکل است. درواقع برای تولید مطلوب در ایران باید فرآیند زنجیره تامین طلا، جواهر، نقره و سنگ های قیمتی را از ابتدا تا انتها به صورت فنی بررسی شود.

پیشنهاد:

انجام پروژه مطالعاتی بررسی زنجیره ارزش سنگ های قیمتی و طلا(ماده خام اولیه، پردازش و صادرات) توسط اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی با نظرخواهی از تشکلهای واحدهای اقتصادی فعال در این حوزه طی ۳ ماه آینده

۱۴- موضوع ضوابط اختصاصی گروه کالایی فلزات گرانبها و گوهر سنگ ها(سنگ های قیمتی و نیمه قیمتی) که به استناد ماده ۲ دستورالعمل تبصره ۴ الحاقی ماده ۱۸ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز در حال تدوین است، بنابر اعلام فعالان اقتصادی بخش دارای ایرادات متعددی می باشد که از جمله آن می توان به عدم رعایت مواد ۲ و ۳ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مبنی بر تکلیف دولت و دستگاههای اجرایی در هنگام بررسی موضوعات مربوط به محیط کسب و کار برای اصلاح و تدوین مقررات و آیین نامه ها، بخشنامه ها و رویه های اجرائی، نظر اتاقها و تشکلهای اقتصادی اخذ گردد، این در حالی است که برای تدوین پیش نویس این دستورالعمل فوق الذکر این مهم اتفاق نیفتاده است

پیشنهاد:

از آنجا که استان خراسان رضوی تاثیرگذاری عمده ای در خصوص فلزات گرانبها و سنگهای قیمتی در کشور دارد لذا طی مکاتبه استانداری محترم با ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز درخواست برگزاری جلسه با تشکلهای و فعالان اقتصادی استان در زمینه سنگهای قیمتی و استماع نظرات را اعلام نماید.